

УДК 35.072

Ломонос Р.І.

здобувач вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні

Бессараб Р.Ф.

здобувач вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні

Чердниченко І.С.

здобувач вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні

Національний університет «Чернігівська політехніка»

м. Чернігів, Україна

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО: МОЖЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ

Повномасштабна військова агресія проти нашої держави спричинила значні демографічні, інфраструктурні та економічні загрози, що значною мірою перешкоджає активізації інноваційного розвитку національної економіки. Так, Згідно з результатами опитування Інституту економічних досліджень та політичних конструкцій, повномасштабна війна змусила 42% підприємств зменшити витрати на інновації, які включають впровадження нових або вдосконалених технологічних продуктів і процесів. 39% підприємств зберегли свої витрати на інноваційну діяльність на рівні, що існував до війни, тоді як тільки 19% збільшили ці витрати. Крім того, майже 73% підприємств зазначили, що їм необхідні спеціальні довгострокові програми підтримки на галузевому рівні. Зокрема, 41% підприємств потребують фіскальних стимулів, а 32% вимагають допомоги в налагодженні зв'язків з відповідними інноваторами. Також 32% підприємств шукають підтримку у підготовці кваліфікованих спеціалістів[2]. У нинішніх умовах, за умов критичної нестачі державного фінансування, державно-приватне партнерство (ДПП) стає найбільш ефективним і універсальним механізмом для стимулювання інноваційної діяльності та побудови цілісної системи фінансової підтримки.

Наявний досвід реалізації проектів державно-приватного партнерства переконливо демонструє, що за їх допомогою можна своєчасно залучати приватні інвестиції для фінансування інноваційного розвитку навіть у складних умовах, здійснювати відновлення економіки за рахунок приватних коштів та стимулювати стрімкий інноваційний розвиток навіть за нестачі державних інвестицій. Такі проекти успішно реалізовувались як у країнах з розвинутою економікою, так і країнах, що розвиваються, та державах в несприятливих ситуаціях. Досвід різних країн свідчить про ефективність даної моделі співпраці між державою і бізнесом. Сутність ДПП в інноваційному розвитку передбачає створення взаємовигідного формату співпраці, за якого сторони спільно реалізують суспільно важливі проекти на засадах розподілу обов'язків та ризиків. Дослідники І. Нейкова та О. Сердюкова розглядають ДПП як інституційний союз держави та бізнесу, що формується на певний термін для впровадження конкретного проекту і припиняє своє існування після його завершення [3].

Удовицька Є. А. стверджує, що основа державно-приватного партнерства в інноваційному розвитку полягає у формуванні вигідної для обох сторін співпраці, в рамках якої вони спільно реалізують важливі для суспільства проекти, спираючись на угоду про розподіл обов'язків і ризиків. [5]. Яшева Г. підкреслює, що державно-приватне партнерство в інноваційній сфері є системою організаційно-правових відносин між державою та приватним сектором, спрямованих на досягнення інноваційних цілей на різних рівнях через реалізацію проектів. Основна перевага ДПП полягає в тому, що об'єднання унікальних характеристик обох секторів дозволяє підвищити ефективність і досягти кращих результатів, зокрема в сферах, де державне управління виявляється неефективним [8].

Шевчук О. А., спираючись на дослідження Тимчук О. Г., Нікітюк Л. Г. та Горбачовської О. Ю., зазначає, що широке впровадження механізмів державно-приватного

партнерства має на меті розвиток інноваційних технологій і сучасних послуг, які сприяють соціально-економічному прогресу країни. При цьому приватний партнер може застосувати свої компетенції та досвід для виконання конкретних завдань у державному секторі. [6].

Мета державно-приватного партнерства в інноваційному розвитку полягає у налагодженні довгострокової співпраці між державою та приватним сектором для підвищення рівня інноваційної активності. При цьому основні завдання цього партнерства включають: залучення приватного сектора до управління державними активами, зменшення бюджету, залучення інвестицій в інновації, розширення форм співпраці між державою і бізнесом. Партнерство має базуватися на принципах прозорості, конкуренції, підзвітності, законності, зрозумілості, економічної стабільності, гнучкості, рівності та соціального залучення [4].

Державно-приватне партнерство за своєю суттю є інноваційною економіко-правовою моделлю розвитку суспільного сектору країни. Як свідчить вітчизняний та зарубіжний досвід, взаємодія державного та приватного секторів дозволяє вирішувати низку завдань у сфері розвитку інфраструктури. Зокрема, це сприяє підвищенню якості інфраструктурного обслуговування, рівня управління інфраструктурними об'єктами та їх ефективному розвитку, що особливо актуально в умовах повномасштабної війни [7].

Міністерство економіки вже сьогодні звертає увагу на удосконалення механізму державно-приватного партнерства з метою зробити його більш ефективним та привабливим для інвесторів. Зараз у співпраці з ІФС розроблено дорожню карту та затверджено перелік перспективних секторів і проектів, спрямованих на відновлення інфраструктури та модернізацію економіки України [1].

Для розвитку державно-приватного партнерства в інноваційній сфері в Україні важливо вдосконалити організаційний та правовий механізми такої взаємодії. Досягти цього можна шляхом удосконалення законодавчої бази, вивчення міжнародного досвіду та впровадження перевірених практик. Запровадження ефективного державно-приватного партнерства має ключове значення для реалізації інноваційної моделі економічного розвитку в Україні. Удосконалення механізмів такої співпраці між державним і приватним секторами вимагає постійної уваги та системного підходу, адже використання ДПП в інноваціях може забезпечити стійке економічне зростання та підвищення конкурентоспроможності держави.

Література:

1. Залучення інвестицій через механізм державно-приватного партнерства є одним з пріоритетів у відбудові країни. Міністерство економіки України. 12 липня 2023 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/zaluchennia-investytsii-cherez-mekhanizm-derzhavno-pryvatnoho-partnerstva-ie-odnym-z-priorytetiv-u-vidbudovi-krainy-iuliia-svyrydenko>
2. Інститутом економічних досліджень та політичних конструкцій. «Інновації під час війни не на часі? Київ. 22 травня 2023 р. URL: <https://www.slideshare.net/slideshow/ss-258071994/258071994>
3. Нейкова І. Державно-приватне партнерство як складова інвестиційного механізму інноваційного розвитку. *Науковий вісник Національного університету ДПС України. Серія «Економіка, право»*. 2010. № 1(48). С. 152–160.
4. Мігай Н. Б. Державно-приватне партнерство у сфері інноваційної діяльності: закордонний досвід та вітчизняні реалії. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Т. 31(70), № 1. С. 52-59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2020_31%2870%29_1_11
5. Удовицька Є. А. Сутність і роль державно-приватного партнерства в інноваційному розвитку. *Економіка і суспільство*. 2016. № 3. С. 99–102. URL: <http://surl.li/cmccgj>
6. Шевчук О.А. Розробка комплексного механізму реалізації державно-приватного партнерства в сфері інноваційного розвитку. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2020. № 20. С. 194-201
7. Шевчук О.А. Стратегічні напрямки підтримки державно-приватного партнерства в сфері інноваційного розвитку. *Держава та регіони*. 2021. № 1 (71). С. 165-175
8. Яшева Г.А. Формування механізмів державно-приватного партнерства в інноваційній сфері Євразійського економічного союзу. *Євразійська інтеграція: економіка, право, політика*. 2013. № 13. С. 76-84.